

Universal Declaration of Human Rights - Fon

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

GBETA GBẸ Ɔ BI TƆN EE ƉƆ XÓ DÓ ACE E GBẸƆ DÓ KPODO SISI E ƉO NA DÓ N'I LE
KPO WU E

WEXWLE

Ee nyi ɔ́ ɔ́ hennu ɔ́kpo me ɔ́, me ɔ́kpoɔ́kpo ka do susu tɔ́n, bɔ́ ace ɔ́kpo ɔ́ we mebi ɔ́ bo e
ma sixu kan fen kpon é ɔ́i meɔ́esusi jije, hwejiɔ́zinzan, kpodo fifa ni tiin nu weke ɔ́ bi e
ɔ́,

Ee nyi ɔ́ ɔ́ nukumamɔ́ je nume kpodo wangbenu sen deɔ́ee na zɔ́n bɔ́ gbeto na do tiin nyi le we
nɔ́ dɔ́n alannuwiwa deɔ́ nɔ́ zɔ́n bɔ́ gbeto nɔ́ fɔ́n gu e, lo bɔ́ nu taji deɔ́ hudo gbeto ɔ́ we nyi
ɔ́ gbẹ e me gbeto le ma na nɔ́ mekannu ɔ́ xodidɔ́ sin alinu kpodo nuɔ́idi lo bo na tɔ́n sin
adohuhu kpodo ya kpo me é ɔ́,

Ee nyi ɔ́ ɔ́ dandanme we e ɔ́ na je hun do sen deɔ́ee na zɔ́n bɔ́ gbeto na do tiin nyi le gbɔ́n
aceɔ́idɔ́ sin alinu se na zɔ́n bɔ́ gbeto ma na lin ɔ́ emi ɔ́ na de emidee sin mekannu kpo
yadonume kpo e ɔ́,

Ee nyi ɔ́ é ɔ́ dandanme bɔ́ e ɔ́ na de alinu wennyinyi ee ɔ́ na tiin nyi ɔ́ to ɔ́kpoɔ́kpo
tentin e ɔ́,

Ee nyi ɔ́, ɔ́ xwedowema elo me o weke ɔ́ bi le vɔ́ mɔ́ nu je ace kpo do sisi dodo e gbeto ɔ́
na ɔ́ e, ɔ́ meɔ́esunɔ́nyinyi kpodo susu e do na xɔ́ nu gbeto e ɔ́ ace kpodo sisi sunnu kpodo
nyɔ́nu tɔ́n kpo na nyi ɔ́kpo ɔ́; lo bɔ́ ye le yalɔ́ akón bonu nukɔ́nyinyi ni tiin lo bo na sɔ́
gbẹ ɔ́agbe zinzan gbɔ́n meɔ́esunɔ́si jije taji ze jijɔ́n ayi e ɔ́,

Ee nyi ɔ́ to ɔ́kpoɔ́kpo yi gbe bo na ɔ́ sisi nu ace e gbeto le ɔ́ kpodo meɔ́esusijije taji
kpo ɔ́ alɔ́ ɔ́ alɔ́me xa to le bi sin kplekple é ɔ́,

Ee nyi ɔ́ linlin ɔ́kpo ɔ́ duɔ́ nu ace, sisi kpodo meɔ́esunɔ́si jije gbeto tɔ́n le, we nyi nu
taji ee na zɔ́n bɔ́ mi na nyi sen elo le e ɔ́,

Gbeto ɔ́ sin kplekple de gbeta elo tɔ́n bɔ́ e na ɔ́ xo do ace e gbeto ɔ́ na ɔ́ kpo sisi e ɔ́
na ɔ́ n'i é kpo wu. Gbeta elo na nyi su ɔ́kpo tawun bɔ́ gbeto le kpo to le bi kpo ɔ́ na nyi
bonu me bi kpodo tuto e nyi gbeto le tɔ́n le deɔ́ gbeta elo ɔ́ tame na nugbo le e ni tenkɔ́n
nu sisi ni tiin nu ace kpodo meɔ́esunɔ́si jije gbɔ́n nunyweyi li xo. Mɔ́ ɔ́kpo ɔ́ ye ɔ́ na
tuun sen ene ɔ́ le bo na zan ye nugbo tɔ́n gbɔ́n tuto e do ayi ɔ́ to ɔ́kpoɔ́kpome kpodo gbẹ ɔ́
bi me e kpo; ace ene ɔ́ kpodo susu ene kpan sin zinzan ɔ́ kpo nukun mɔ́ je yene kpo ɔ́ ɔ́ na
nyi nu taji ɔ́kpo nu tovi ee sin to ɔ́ gbeta elo me e kpodo tovi deɔ́ sin to le kpo ɔ́
acekpikpa to ene ɔ́ le tɔ́n glo e.

Gbetaken 1

Ace, susu kpo sisi ɔ́kpo ɔ́ kpo we gbeto bi ɔ́ ɔ́ gbewiwa tɔ́n hwenu; ye ɔ́ linkɔ́n bɔ́ ayi
yetɔ́n me kpe lo bɔ́ ye ɔ́ na do alɔ́ yeɔ́ee ɔ́i nɔ́vinɔ́vi ɔ́ɔ́hun.

Gbetaken 2

Mε dokpodokpo sixu tuun dɔ acɛ, su su kpo sisi deɛ kpo xo e dɔ dɔ gbe ta elɔ mɛ ɔ nyi edesunɔ sin nu ma de nude kpo di: akɔta, sun nu, nyɔnu, gbɛ e nɔ do e, sinsɛn, nu e lin do toxo wu e, alo linlin devo see b'ɛ nyi to mɛtɔn lɛ alo gbɛ tɔ lɛ tɔn, dɔkunjiɛ, lee e ji mɛ gbɔn e kpodo nu devo devo nɛ lɛ kpan.

Mɔ dokpo ɔ, e dɔ na kpɔn do tuto ee e ze jijɔn ayi dɔ to e mɛ e gosin e wu dɔ toxodido sin alinu, sɛn e ji to ɔ jijɔn e kpodo sɛn gbɛ ɔ tɔn deɛ dɔ nu do to ɔ nu e wɛ a, dɔ to enɛ ɔ ko jɛ edee si alo e kpo dɔ mɛkannu, alo acɛkpikpa tɔn ma yi hadɛji wu a.

Gbetaken 3

Gbetɔ dokpodokpo dɔ na mɔ gbɛ bo nɔ edesu si lo bo na lɛ nyi edee.

Gbetaken 4

E ɔ dɔ na hɛn mede dɔ mɛkannu alo mede ă; mɛkannuninɔ kpodo mede kpo dɔ alo lɛ bi mɛ ɔ ɔ dɛ ă.

Gbetaken 5

Gbetɔwikukɔn alo ya do nu mɛ kpodo adakacomɛwu kpo ɔ dɔ na dɛ ă.

Gbetaken 6

Gbetɔ ɔ nusisi wɛ dɔ na nyi dɔ fi bi.

Gbetaken 7

Acɛ dokpo ɔ wɛ mɛ bi na dɔ lo bo na nɔ nyi sɛn dokpo ɔ; mɔ dokpo ɔ mede na yi gbe nu walo e na dɛ mɛ kpo alo deɛ nyi wudɔzɔnumɛ tɔn kpo e lo bo na wa gba sɛn e do dɔ fi e ă.

Gbetaken 8

Enyi mede mɔ dɔ e yi acɛ e nyi etɔn bɔ sɛn dodo ee dɔɔ nu do to tɔn nu ɔ n'ɛ ɔ, e hɛn ɔ e na yɔ hwe dɔ to tɔn mɛ.

Gbetaken 9

E dɔ na ya mede sin to tɔn mɛ alo e na wli i alo e na su i do ganmɛ dɔ nude kpoun wu ă.

Gbetaken 10

E dɔ dandanmɛ bɔ e na se nu ee mede wa é dɔ hwɛdɔɔsa dɔ togumɛ kpa a kwɛdɔɔsa enɛ ɔ wɛ dɔ na dɔ acɛ e nyi etɔn lɛ é kpodo nu è dɛ na wa lɛ é kpo; mɔ dokpo ɔ fi enɛ ɔ wɛ e na dɔ nu e wu e yɔ hwe ε é dé.

Gbetaken 11

1. Mɛ e e vɛ nu nyanyade do é na to dɔ yi tɔn yi wɛ hwe bɔ e na ba do nu lee nu lɛ yi gbɔn e cobo na yɔ ε dɔ hwɛnukɔn; cobonu e ka na dɔ hwe do e e ɔ, e dɔ na n'ɛ mɛ e na sixu hwɛnne dɔ hwɛnukɔn e.

2. Enyi nu e mede wa d'ayi é ma nyi nu e na sa sɛn do mɛ dɔ hwe enɛ nu di lee sɛn é ji to ɔ alo gbɛ ɔ jijɔn é dɔ gbɔn é a ɔ, é dɔ na sɛn gan tɔn ă.

Gbetaken 12

E dɔ na ba do nu mɛ ɔi lee jlo mɛ gbɔn e gbɔn xo e kun kpla. Gbezinzan metɔn, hɛnnu metɔn, xɔ metɔn alo wɛn metɔn lɛ ɛ ǎ. Mo dɔkpo ɔ e ka dɔ na dɔ winnya mɛ bo lɛ kɔn wi metɔn ǎ. Ace e nyi gbeto tɔn e dɔ hwɛn mɛ dɔ ali enɛ ɔ nu.

Gbetaken 13

1. Fi e jlo mɛde ɔ we na nɔ gbɔn bo na lɛ ze nɔtɛn e jlo e ɔ dɔ todeɛ.
2. Mɛde dɔ jlo tɔn ɔ ɛ sixu bɛ agban sin to dɛbu mɛ ɔi to tɔn mɛ dohun. E jlo e ɔ, e sixu lɛ lɛ kɔ wá xwé.

Gbetaken 14

1. Enyi dɔ e dɔ gbɛya do nu mɛde wɛ kaka bɔ ku hwɛn wan d'e mɛ ɔ, ɛ hɛn ɔ ɛ na hɔn yi to dɛvome bɔ e dɔ na yi i dɔ fi enɛ.
2. Amɔ enyi e mɔ dɔ mɛ ɔ jɛ sɛnmɛ nugbo alo e tɛ afɔ sɛn e ji gbɛ e to lɛ bi kplekple sɔ juɔɔn ayi ɛ ji e ɔ, ɛ sɔ dɔ ace bɔ e na yi i dandan dɔ to dɛvome ǎ.

Gbetaken 15

1. Gbeto bi dɔ ace bo na nyi tode sin vi.
2. E sixu hugan mɛde bo de e sin tovikɛnmɛ ǎ; mɔ dɔkpo ɔ ɛ hɛn ɔ e na zɛ edee zɛ ji nu to devo.

Gbetaken 16

1. Enyi sunnu kpo nyɔnu kpo dɔ wyanwyanxwe ɔ, ye hɛn ɔ, ye na da yedee bo dɛ hɛnnu yetɔn. Akɔta yetɔn, to yetɔn, alo sinsɛn yetɔn dɔ na gbɛ nú ye ǎ. Ace dɔkpo lɛ wɛ ye dɔ dɔ yedeedida hwenu kpɔnɔnɔ yetɔn alo yedeejodo hwenu.
2. Cobonu gbeto dɛ ná dà dɛ ɔ, jlo yetɔn mɛ nu wɛ ɛ dɔ na nyi.
3. Hɛnnu wɛ nyi sosyɛn nú gbeto sin togun; lobo togun enɛ ɔ kpodo acekpikpa to ɔ tɔn kpan ka dɔ na jɛ hun do jǐ tɔ.

Gbetaken 17

1. Gbeto bi, mɛ e dɔ ee dɔkponɔ ɛ alo ɛɛ dɔ gbɛ kplekpledeɛ e, dɔ na dɔ ace do nudeji.
2. Nǔ ɛ nyi ɛtɔn ɔ mɛde sixu tafu i dɔ bo yi dɔ asi tɔn ǎ.

Gbetaken 18

Gbeto bi dɔ ace bo na lɛn nu nu ɛ jlo e kpɔn bo d'ayimɛ lobo lɛ sɛn nu e jlo e. Ace enɛ ɔ wɛ zɔn bɔ tɔn lɛ lɛ dɔ togunmɛ alo kwɛnkwenmɛ gbɔn alokpa lɛ bi mɛ ɔi: nunyeyiyi, walɔ kpo yɛhwɛ sin alinu kpo.

Gbetaken 19

Gbeto bi dɔ ace bo na lin nù ɛ do nuwu bo ka na dɔ xo; hǔn mɛde dɔ na van nukun dɔ mɛde ǎ. Mɔ dɔkpo ɔ, mɛ bi dɔ ace bo na se bo jlá nù ɛ dɔ jije wɛ dɔ to ɔ mɛ kpo togudo lɛ ɛ kpo. E hɛn wɛnwin dɛbu ɔ, ɛ na ba bo do se na.

Gbetaken 20

1. Gbetɔ bĩ ɔ ɔ aɛ bo na yi kplé. Lobo na lɛ do gbě é ma na dɔn hunnyahunnya wa ă e.
2. E sixu sɔ mɛɔ do gbɛdɛmɛ gannu gannu ă.

Gbetaken 21

1. Gbetɔ bĩ hɛn ɔ, é na ɔ alo nu to tɔn bonu é na do yi nukɔn. Eye ɔsu hɛn ɔ é na nɔ nukɔn nu nuwi wa enɛ alo é na ɔ mɛ bɔ é na nɔ do tɔn mɛ.
2. Aɛ ɔkpo ɔ wɛ mɛ bi ɔ bo na do wa axɔsuzɔ ɔ to tɔn mɛ.
3. Jlo to ɔ tɔn wɛ nyi linlin dodo e ji to ɔ sin aɛkpikpa junjɔn e. Jlo enɛ ɔ, e na ze wema na dó xwiji, do sɛndéji bɔ ahizi na tɔn ɔ'emɛ ă. Mɔ ɔkpo ɔ, nuwiwa enɛ ɔ, e na nɔ blo e do hwe tɔn nu. Wema enɛ ɔ, e sixu nɔ yɛmɛ bo sɔ alo e lɛ sixu sɔ ɔ togunmɛ lee e na blo gbɔn bo ayi na j'ayi nu wemazetɔ lɛ e.

Gbetaken 22

Gbetɔ bĩ ɔ, togundɛmɛ wɛ é ɔ. Enɛ ɔ wu o, nuɔ na do tagba n'i ɔ akwɛlinu, lanmɛ na nɔ ganji k kpodo nunywe na ɔ kpo sin alinu ă; nu enɛ ɔ wɛ na zɔn bɔ é na tɔn nyi. Amɔ kan e van wɛ to ɔ ɔ e kpodo nuwɔkpo e ɔ toɔetɔɔee kpan sin tɛntin gbɔn tuto e ze ɔ te é kpo to ɔ sin ɔkɔn lɛ kpo wɛ na zɔn bɔ e na mɔ.

Gbetaken 23

1. Gbetɔ bi ɔ na wa azɔ. Azɔ e ja jlo é wɛ é na wa; sɛn ɔkpo ɔ wɛ na ɔ nu do mɛ bi nu lobɔ é ka do na nɔ azɔgba ă.
2. Azɔ e mɛɔ wa é sin akwɛ wɛ na ɔ.
3. Mɛɔ wa nuɔ ɔ, é na yi nuɔ ɔ'ɛnu dandan. Enɛ ɔ wɛ na zɔn bɔ e na mɔ nu e na do hɛn hɛnnu tɔn na é. E hwedo e ɔ, gbɛtɔ sin togun ɔ na ɔ alo nu i ɔ ali ɔvonu.
4. Gbetɔ bi ɔ aɛ bo na dó azɔjigbɛ alo é hɛn ɔ é na nɔ gbɛ mɔhun ɔee na sixu glɔn nyɔna tɔn lɛ n'i emɛ.

Gbetaken 24

Gbetɔ bĩ ɔ aɛ bo na ɔ gbɔjɛhwe nu kpodo ayidɛɔ'ayi sin hwenu kpan Ganxuxo nabidɛ wɛ é ɔ na wa azɔ na. E ɔ na yi azɔgbɔjɛ hwɛhwe bɔ gbɔjɛ enɛ mɛ ɔ, e ka ɔ na nɔ sun akwɛ ɛ.

Gbetaken 25

1. Gbetɔ bĩ ɔ na na ɔ nu e na zɔn bɔ é na hwɛn ɔee gan ɔ azɔnsi e; lobo na jla nunɔmɛ ɔee tɔn kpo do hɛnnu tɔn kpan ɔ; taji ɔ, ɔ nuɔɔɔlinu, avɔɔɔɔlinu xɔ e mɛ é na nɔ é sin alinu, azɔn gbɛgbɛlinu. Mɔ ɔkpo ɔ, é ɔ na mɔ alɔdo ɔ do azɔmamɔ hwenu, asukuku alo asikuku xɔmɛ nunɔ hwenu, kpukpoxɔmɛ kpodo hwe e nu e ma sɔ sixu wa nũ bo mɔ nu ă é bĩ kpan.
2. Vijiji kpo yɔkpɔvumɛ nunɔ kpo bĩ ɔ na mɔ kpatakidɛ. Alɔwɛlivi kpo ɔ vi e ma da asu cobo ji ă lɛ e bi wɛ ɔ aɛ ɔkpo ɔ ɔ xɛ nya ɔ yeji sin alinu.

Gbetaken 26

1. Gbeto bĩ d'ace nú wemakplonkplon bo wemakplonkplon ka do na byo kwe zinzan ă; hun nuvonnun we é do na nyi. E do na do kplon kleunde vonv ene o dandanme we é dè. Alolyenzo kpo alonunon kpaa kpo do na vun kan kpé to o me. Wemakplonyiji nu alo vo o, me bi nú we é do na nyi, bo e kan na xwedo lee e je xa me dokpodokpo gbón e.

2. Wemakplonkplon o gbeto sin nukonyiyi we é na ba; bo na don gbeto sin ace le yi nukon bo je hun dó yě ji. E dó ná zon bo mɔjem kpo nuwadokpo kpo hwesokeme kpo ná tɛ̀in xonton sin walɔ na tiin, bo to e do bu le e sín gbě o na yi nukon bo fifa na tiin nú gbe o bĩ.

3. Vito, vino le we do na dè nyĩ kplón e vi yeton le na yi é.

Gbetaken 27

1. Gbeto bi do ace bo ná go alo nu tonunywe le bi; me bi do na mo mo dagbe e do alolyenme bo na zan mo dokpo o, é na so so nú nukonyi yi nunye ton bo na sixu mo nyona e d'e me le é dè.

2. Nu e na ton sin nu e mede gba tame bo blo é o, me o ton we e do na nyi; b'e na je hun do nu ton ji do nujinjanlinu we à, wemawlan wlan sin alinu we à, alo alolyen zowiwa sin alinu.

Gbetaken 28

Gbeto bĩ do na ba tuto gbón nukonyiyi hennu e me de e kpodo gbe o bĩ kpan sin alinu bonu ace, sisi kpo jlokokonunon e xó e do do wema elo me o ni no xwiji.

Gbetaken 29

1. Togun e me gbeto de e bo nukon yiyi ton kpo nyona ton kpo na ton sin me é ò, é do na do nunomede le do wũ ton.

2. Do ace e gbeto do le sin zinzan kpo nunon ton kpo me o, me dokpodokpo do na ba jle na bo na nyi sen e na zon bo é ma na te afɔ ace nzo ton ton le kpo jlokokonunon ton ton le ji kpo ji ă é di lee mesisi sin kplon byo gbón é, tuto e ji to o de kpo togun bi kpaa gbeto le ton sin nunome byo gbón e.

3. Ace, sisi kpo jlokokonunon ene le do na xwedo su kpodo linlin to ee do bu le ton.

Gbetaken 30

Yodè, kplekpledè, gbeto godokponodè na yi huzu nu e do do wema elo me e do alo ton ji bo na mò ten bo de walode alo ayide ton ee na zon bo e na mo ten bo do kpo ace, sisi kpodo jlokokonunon ee xo e do do fi e bo hen gba ă.